
NİYE

ترجمه پند شیخ عطار

اغتنم برد الربيع سيما وقت السحر
واجتنب برد الخريف ان ترد دفع الضرر

بسم الله الرحمن الرحيم

پند عطار ترجمه‌سی امره

جوزء اول دوكلى سيمرى حسيبنه
كتاده دخى جعفرى كرينه

اللهم ارحمني بالقرآن العظيم واجعله لي اماما ونورا
وهدى ورحمة اللهم ذكرني منه ما نسيت
وعلمني منه ما جهلت وارزقني تلاوته آناء الليل
وآناء النهار واجعله لي حجة يا رب العالمين

ان الله اشترى من المؤمنين
انفسهم

كيم بنه يزه اوقويه عن اوقويه
اللهم دار السلام عند ربهم
وانتم بما كانوا عنهم يعملون

دیباجه

ابتدا کردم بنام آن کریم / مبدع کونین و سلطان قدیم
پادشاه محیی عظم رمیم / کامبخش و کامکار آن الیم
حکم او عامست بر شاه و گدا / نیست کس را زهره چون و چرا از امر او
سرفرازان جهان گردن نهند / سر نیارند از حکم او
سر مکش از حکم او گردن مپیچ / بیش او دعوی مکن از شاه هیچ
تاج شاهی جو از آدم و حوا / زوق دوزی بخش و روزی دهد
پادشاه کام بخش تاج بخش / او ستم هم او ...
ناتوان با تضرع ای پسر / کام خود از وی طلب ای ...
هیچ جوی ...

در سبب ترجمه شدن این نامهٔ عطار علیه رحمة والغفار

کلدی بر دکانه ای عطار هو / خوش مشام اولسون بو بازار هو
ایچ دهانک حقهٔ عطار وار / قند عطار کلامکده نثار
کلدی معطر قلدی شامی عالمی / مسک عنبردر اوراق ساحر دمی
داروی دل چارهٔ چاره سنده در / دردینه درمان درمانه سنده در
کلدی واقف داروی عطار له / شکر آمیز معنوی کفتار له
کلدی بو ای طالب مسک عبیر / نولدی باعث ایدیم اول غنی خبیر
بر سبکبور دوم ولی نعمتم / پادشاهی کامراندر رستمم
کان علم وجود وصاحب معرفت / رستم رزم وسکندر منزلت
شاه عادل کام بخش و دستگیر / الدی تاج وسزاوار سریر
عدلنده انک ای خوش نهاد / لشکری خرم رعایا جمله شاد
شویله عدل ایتمشدر اول صاحب وجود / قوینی کورجکن کورکلر ایلر سجود
شیر اغزینه ناکه بر مکس / بوم مزاغزین قورقوسنده بر نفس
کبک شهبازه صلیندور ناز ایدر / ایکیسی بر اراده پرواز ایدر
نور چشم ملک عثماندر اول / بایزید ابن سلیمان خاندر اول

سرفرازی از جهان وی بخواه / تا نشوی در زحمت و در بلاه

عمر و اقبالن بو الارکه یا معین / باقی پاینده قیل تا یوم دین
اول شه خورشید فر عالی تبار / کامبین و کامیاب و کامکار
ویتمش الدی اشبو زیبا نامه‌یی / دیدی تورکیه ایله بوکه چاره‌یی
روحی خلعت بو محبوب عجم / جلوه قلسون قوم رومه هم دم
کوزلرینی دیدم نور ایلسون / دللری هر لحظه مسرور ایلسون
بوس ایدوب الدم الندن نامه‌یی / کوردم زنکین بجیدم اکه چاره‌یی
کرچکم محبوب معنی بیدل / چاره اولمز اکه بر بونده کوزل
ایله مثلکرچه بونی ترجمه / اولقدر یاردم کلمه اما امه
هر که ذاتنده وکلدر اهل حال / بو مقالی ترجمه اکه وبال
عوض یقدم نجم عطار دده / مغفرت جو یاده در غفار ده
لطف دعوه حضرتی معبود له / عالمی قلدم معطر عود له
سوزلرم هپ مسک عنبر بار در / قیمتن بیلن انک عطار در
ادرم اشبو کتابه مسک بیز / اوله باقی تا بروزی رستخیز

در توحید باری تعالی

حمد بی حد اول خدای عالمه / نور ایمان ویردی خاک آدمه
اولدر اول که آدمه نفخ ایتدی روح / هم انک لطفیله غرق اولمادی نوح
تشنه یادی قیدله اول بر نظر / قوم عادی ایلدی زیر و زبر

اولدر اولکیم لطفنی اظهار ایلدی ‌‌ نار ابراهیمه گلزار ایلدی
اول خدادر اولکه هنگام سحر ‌‌ لوط قومن ایلدی زیر و زبر
اولدر اولکیم الکا نمرود اتدی اوق ‌‌ برمکس ذخیله اتدی انی یوق
اولدر آبه غرق اعدا ایلین ‌‌ لاشی ایچنده ناقه پیدا ایلین
خلق یوقدن یاردوب معدوم ایدن ‌‌ آهنی داووده الندن موم ایدن
کرسلیمانه اویدرمه نکین ‌‌ رام اولوردیوی آکا اهل زمین
جسم صابرده ویروب کرمه قوت ‌‌ یونسک قلدی مقامین بطن حوت
بیرنک باشینه اره قورنجه ‌‌ بیرنک باشینه اورر تاج زر
پادشاه درهونه کیم دیلر ایدر ‌‌ عالمی بردمده یوقه کیم ندر
پادشاه لوح خط مسطّردر آکا ‌‌ ویمیز کیمسه آکا جون و چرا
برینه وافر لباس و نان ویرر ‌‌ بیری عریان اچلغنده جان ویرر
کیدرر برینه سنجاب و سمور ‌‌ بیری کلخانده یتور عریانه فقر
بیرنک کمخا و تخت دریتوی ‌‌ بیرنکده قار و بوز اوستی یری
برینه التونه بیک همیان ویرر ‌‌ بیرسی نانه حسرتیله جان ویرر
عالمی قادر بودم یوغ ایلیه ‌‌ جان یوقدر کمسنک کم سویلیه
کوکه یوزینه مرغه اول ماهی ویرر ‌‌ قوللرینه هولع شاهی ویرر
آته سوزن اوغلانه اول پیدا ایدر ‌‌ مهد ایچینده طفلی اول گویا ایدر

نیجه بللق مرده یه اول جان ویرر ‌‌ دردمنده درمانه اول درمان ویرر
صنعنله خاک سلاطین ایلدی اول ‌‌ نجم ایله رجم شیاطین ایلدی اول
قوری یرده بیتوره اولدر گیاه ‌‌ هم بو افلاکه قلن اولدر نگاه
هیچ ملکنده انک انبازی یوق ‌‌ پادشاهدر همدم و همرازی یوق

در نعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کوید

سیّد الکونین وختم المرسلین ‌‌ صاکه کلدی اولدر فخر الاوّلین
اولدر اولکیم نه فلک معراجدر ‌‌ انبیانک سروری سرتاجدر
نوح ذاتی رحمة للعالمین ‌‌ مسجد اولدی آکه هب روی زمین
بزدن آکه هر نفس یوز بیک سلام ‌‌ آل اصحابینه تا یوم القیام
اولدر اولکیم یاری بوبکر و عمر ‌‌ پارمغیله ایلدی شق القمر
بوبکر آنکله یاری غار ایدی ‌‌ خود عمر لشکر کشی ابرار ایدی
صاحبی اولمشدی عثمان و علی ‌‌ اول سببدن هوری اولدی ولی
حضرت عثمانه کانه حلمدی ‌‌ شاه مردان باب شهری علمدی
اول رسول حق که خیر الناس ایدی ‌‌ عم پاکی حمزه و عباس ایدی
شول امامکه ایلدیلر اجتهاد ‌‌ یدی جنت جمله سننک روح شاد
بوحنیفه دربیدیسی باصفا ‌‌ شمع شرع مصطفی و مجتبا
فضل حق اولسون قرین جانه او ‌‌ شاد اولسون روحی شاکرد انه او

صاحبی بو یوسف کان ذکا — بریسی واخی محمد بر صفا
شافعی مالکی یا ننم معتبر — دینمز بونلر ایله بولدی زیب وفر
جان جنتده بولارک اوله شاد — بیت دینه بونلر اولمشدر عماد
جمله سنده راضی اولسون اول معین — رحمة الله علیهم اجمعین

در مناجات گوید

پادشاها جرمزدن کچ بزم — کاریمز عصیان ایتمک کچه بزم
ایلک ایچرسن بیزه بز بد اتمشوز — جرمی بی پایان ودخی حد اتمشوز
نیجه بیلدر فسق وعصیان ایلدم — آه اکرم انی افغان ایلدم
روز وشب عصیانه الجنبه قالمشم — جمله نقصانه الجنبه قالمشم
هم جلیس نفس شیطان اولمشم — همدم اصحاب عصیان اولمشم
بو دم اولماوکی قلمایم گناه — قنی قلدی طاعت ایتمک یا الٰه
گلدی یوزی قاره یا رب حضرته — رحم قیل غرق ایله آب رحمته
رحم ادوب درگاهه اورسم یوز نوله — سن دکلیسن دیین لا تقنطوا
چونکه لطفک بحر بی پایاندر — رحمتکده کوز یومن شیطاندر
نفس شیطان اوردی یا رب راهمی — رحمتک ایله شفاعت خواهمی
آب لطفکله گنهدن ایله پاک — اوله مدفن یا رب مقامم زیر خاک
جان شول دمکه بدنده اوله — دیلرم قبرم ایچی پر نور اوله

عاقل اولدر حالنه شاکر اوله — نفسنی ضبط ایتمکه قادر اوله

در رستگاری گوید

کمکه خشمین یوده ای تازه جوان — غصه دن اوله دم خلاص اول همان
ایلمز اولدر نهایت بد تری — کم بیلر نفسنه اویوب سهو کیا
واقع بونده صکره اولیه عفو ورا — شونیله ظن ایلرکه عفو ایلر خدا
کیم کم درویشلکی کوزه در قتی — اهل دنیا دمی یوقدر رحمتی
نفس شومی هرکه ضبط رام ایدر — کندوسی مقبول نیک نام ایدر
قیل ریاضت برله نفسک پایمال — تا که سنده هر اوله جرم وبال
خلق عالمده شوکم هندرویی یوز — بولدی راحت یاقسی اکنه سوز
ای دریغا سهو ایله خواه یوز — او یاتق اوکیم جهانده یومدی کوز
کمکه عذر ... ایله قبول — الایوم ... ورر مروی جمول
دوست اولمزسه خلق آزار اوله — ترک ایدر بو خصلتی دیندار اوله
دینمه هرکم که دل آزار اوله — کورمیوب راحت یوزینی زار اوله
کی صقین کوکلنی یقمه کمسنک — یقمه سونمه کوکلنی تا کم سنک
کورد اسکی کم اولا سن معتبر — کمسه عیبیله اکمه ایما ...
چونکه ایلک ایده مزسن ایتمه بد — دستم بو کاره اولمز یار احد

در غیبت گوید

کل بری وار ایسه غیبتده کس ویلک　　الله بیلور کیم هینی ایلک

شول کشی کیم ایلیه غیبت هله　　اوله اوله او جیفه بشی محنتله

حق رضاسین ایلرسک کر طلب　　ایچه فرماه خدا اوه غیبتی لب

کر دلرسک لطف حق لایموت　　اوره هانک اوسته مهر سکوت

ای پسر پند و نصیحت ایله کوش　　راحت استرسک دهانک ایله پوش

هر که سوزن بی‌ثبات اکثار ایده　　سینه سی ایجره دلن بیمار ایده

اهل عقلک کاری خاموش اولمدر　　کار جاهل سوزنه پرجوش اولمدر

عاقل اولان کذب و غیبت ایلمز　　ذمه ایله کیمسه رغبت ایلمز

ذکر حقده غیریه ایچه دهان　　حق کلامن سویله سویلرسک همان

اول کیم اظهار عبادت ایلدی　　کندوینی اوکری جهالت ایلدی

تنده ول چوق سویلمکده زار هه　　سویلمز چوق اول که عقل وار هه

اول که اظهار فصاحت ایلدی　　کندوسی صانندی فصاحت ایلدی

کر دلک حبس ایلرسک ای پسر　　کس امیدکی غیریدن اولا خیر البشر

کمکه کندو عیبنه ناظر اوله　　کندونک اصلاحنه قادر اوله

مردسک قل کندو عیبکه نظر　　سکه ایت عیبنده ای غافل نظر

در عمل صالح کوید

هر کم اوله اهل ایمان ای پسر　　صاقنو هر منهیدن چونکم اوار
صاقنه

اول اولکه کوکلی حسدن ایله پاک　　کندوینی مؤمن بر ایرق بیله پاک

پاک ایله کذب و غیبتدن زبان　　ایرمیه ایمانکه تا کم زیان

هم عمل قلدقده ایله بی ریا　　ایره تا جانه کوزینه نور ضیا

قارنوکه قویمایه بیلورسک حرام　　اهل ایمان سن محقق والسلام

اکه جرئت ضعف ایمانده کلور　　ترک اتک اهل عرفانده کلور

هر کمک اعمالی جانا پاک اوله　　یری انک ذروه افلاک اوله

چون زیاده اولمیه اعمال پاک　　شویله بی حاصل قاله باشینه خاک

هر که قلمایه عمل اخلاص ایله　　هم اولمایه اوره دی حاصله

هر کمک کاری کوجی حقله در　　و ایمان ایش انک رونقله در

در صفت

چار خصلت ای برادر بی‌عیان　　پادشاه اولنلر ایلر زیان

خلوت ایچینده شاه کیم خندان اوله　　هیبتنه لاجرم نقصان اوله

پادشاهه صحبت مرد فقیر　　ناسزا در پادشاها کوش کیر

عورتیله شاه که چوق خلوت قله　　کندوینی حرمت و عزت قله

کیمکه کیم فرق جهان واری اوله　　صنعتی انک کم اوشنزاری اوله

پادشاه اولدر که عدل و داد ایده　　عالمی آباد و خلق شاد ایده

ظلمه کیم آهنک ایدرسه پادشاه　　فایده قلمز اکه خیل و سپاه

شاه که اوله عاقل فرخ لقا　　اوله ملکنده اکا عمر و بقا

لطف احسان ایله عسکری   اویناسونلر بولوکه جانه وسری

در بزرکی کوید

اولولوغه چارسنه دلیب   ایدهیم کوش ایله ای مرد اصیب
علمه رغبت ایلکدر ینه حساب   خلقه هم خلقیله ویرمکدر جواب
هرکم انی وار هم عقل تمیز   عاقل و دانا اولو طور عزیز
ای برادر وار ایسه عقلک تمام   نرم و شیرین سویله بو خلقه تمام
هرکم اوله ترش روی تلخ کوی   دوندرر انده بو عالم خلق روی
دشمننه هرکم اتمز حذر   کور سرور دشمننه اوله ضرر
دستلر ایله دایما سرور اوله   لیک دشمننه حذر قیل دور اوله
یولی ایراغ حاضر ایله ای پسر   کچه فائده باقه استرسک اکر
قرب دشمن نکبت محنت دورر   بعد دشمن دولت راحت دورر
دستاله اوله هیچ همنشین   سن قچن کورمیسن دشمن یوزین

در خطر کوید

دار دورمنسه غایت خطر   قدرتک بیلد و کچه انده قیل حذر
رغبت دنیا ایله زه صحبتی   قرب سلطانیله بدر اولفتی
قرب سلطان آتشن سوز آندر   الفت بدخوی بلای جاندر
مار افعی هم بو دنیا زهر دار   نقشنه الدنمه انک زینهار

خوب زیبا کورینور خلقه تمام   لیک اولمز کیمسه اوله یار آرام
اشبو مارک زهری قاتلدرر   اکه الدنمز اولکم عاقل دورر
طفل وار الدنه سرخ زرینه   دوشمه سن تا بو مارک دردینه
بر مزین زن دورر زال جهان   بولدوغینک یوزینه کولر همان
هرکیم جفت اوله اشبو بیوه زن   اوچ کونه قومز بوکر انی همن
مقبل اولکم اولدوغی دم جفت طاق   ارقه سن دونوب همان ویره طلاق
هرکیم جفت اوله یوزینه کولر   اتنی ییمکه اکا دیش بیلر

در نیک بختی کوید

نیک بختی چارسنه در دلیب   جان و دلنده هم کله ای مرد اصیب
اصل پاکی اولنلر اولور نیک بخت   بد اصل اولمز سزای تاج و تخت
نیک بخت اولنده فکر صواب   شول که بددر ایدر جکر عذاب
حق عذابنده شوکم ایمن دورر   مؤمن اولمز کافر دین دورر
انبوش کونلک عمر ایچون ای جوان   نه بلادر بو جه قید و خانمان
ترک لذات جهان ایت ای جوان   دستکیر اوله تا حب دولت
ویرمه فانی عالمه زنهار دل   نفع اوی آدم اولمز شویله بل
جهد کیدرسن حکمه مال ایچون تعب   صو کوکه یا سنک قلمش یاذهب
جان بدن نه شول زمانکم دور اوله   کاسه سر ایچی مار و مور اوله

مار و مور ایچین بسلرسن تنی / های غافل آدم اوغلانکسنی

در عافیت گوید

عاقبت استرسک ای یار عزیز / آن آنی چار چیز ایچنده تیز

بیدی ایمن لکی بی نعمت درر / بری آزاری بری صحتدر درر

کر بولورسک نعمت و امن و امان / سکه بیتر عافیتده بو جهان

شول کشیلم فارغ صحتده در / دنیده اولر راحت و دولتده در

آل ایاغ التینه نفسک باشنی / اور انوک باشینه غیرت طاشنی

نفس شیطاندر اوی باشه چقر / عاقبت دوزخه اولور آکه چقر

نفس خوار ایله که باش قلدرمیه / الره ایمانک بیله الدرمیه

نفس بو سکدر بولنجه فرصتی / یوزکه یا قمز اولور اولور قتی

نفس طویرمه هیچ آج طوت / سکه اویسون دیرسک محتاج طوت

ای برادر چوق ییمکده قل حذر / چارپا حیوانه دکلسن سن اکر

سو بیور چوق ییمکیله شمع جان / آز ییمکله اوبیور شمع روان

چوق ییمک عالمده حیوان ایشیدر / آز ییمک ای دوست انسان ایشیدر

شول کشی کم آز یر و آز اویور / حقه ایرر اول جهانده دوست بولور

در خطر دنیا گوید

خواب غفلتده گوزک آچ ای پسر / دوستانه دکله بنده بر خبر

باغلما

7

باغلما دنیایه گوکلک زینهار / دول انک کم جهانده گوز یومار

المسعدن گوکلک بو دنیایه ونه / بر بلایه اوغرار آخرسنی

ظاهرکی کل زینت اتمه ای فقیر / کرچه لرسک باطنک اولسون منیر

کل هوای صورت زیبایی قو / هم لباس و الطلس دیبایی قو

زینت پوش اول باقی یابنی اوله / کچ هوادن کل خدایه بنده اول

کل نمد کی انکه آیینه وار / تاکه روشن اوله صنع کردکار

انکه کی خرقهٔ پشمینه کی / کینه دن پاک ایله قلب و سینه کی

حلهٔ جنت کرکسه ای جوان / کل بو فاخر جامه لرده کچ همان

گورمه لرسک عز و جاه و آخرت / عجب و کبری حقدن قوقل مسکنت

عارف اول ای شاه قو آرایشی / بو جهانده راحت و آسایشی

کیمه رعناسن لباس ای اخی / دوسکی بصدرنمه غل بالشده

صوفیانه صوف کی یا خود پلاس / حق رضاسی بو در ای مقبول ناس

مرد راهه بوریا مندر یتر / خاک اولور عاقبت چون بالین سر

وار ایسه عقلک اکر ای مرد دین / مرد درویش اولیه درویشه قرین

همنشین اول هر زمان درویشله / همدم اولمه بر نفس بدکیشله

گوزلیوب درویش عیبین اتمه ذم / انلرک فائده اما سکه کم

جنت استرسک اگر جانانه / دوست اول درویشلر ایله جانده

جانه درویش ویکن اولور مدام | قانع جمله اوله چوق قدر ای همام
قوییمنجه پایینه مرد سر | وارینز درگاه حقه چوق بیلر
راحتی ترک ایله ای نازک پسر | نفس ظلمانیه اویمه قیل حذر
دوره عینینه کلمز قصر و باغ | کیتمز آنک یوز کینزه درد و داغ
طوتهلم افلاکه چکدک قصر و طاق | نولدی آنده کم یرالتیدر یتاق
طوتهلم دستیجه وارمش سنک زور | کیدرسن کورمجک بهرام کور
آخرنده غافل اولمه ای پسر | وارمه باطله بولنه زنهار الحذر
دنیوی درد و بلاده صابر اوله | وقت نعمتده خدایه شاکر اوله
شکر له نعمت همیشه چوق اولور | کیمکه شکر ایتمز کیلور یوغ اولور

در صفت بدبختی گوید

جار چیز آثار بدبختی دورر | جاهل وکاهل سسختی دورر
بد کسی و ناکسی اشبو چهار | جمله بدبختک جبلی در ای یار
اولکه دشمندر عبادت قیدنه | نه گناه ورشدی یا ضارمی قیدنه
کم قودی کندو هوایی اوزره یا | نفس پامال ایلیوب بولدی صفا
بیشه سی انک خواب و خور اوله | دوزخ ایچره زار و خوار اوله
المه دنیاده مراد و آرزو | طوتمه جناب حضرت مولایه رو
ترک کام ایت خوب و بد ناملوم | نیک خو اول غم دکل بدنا ملوم

درسنده یرسک یوکک نفس پلید | امر ونهی حق کوزله ای وحید
کوره لرسک کم اولاسی سربلند | اوستوکه راحت قپوسن ایله بند
کمکه راحت قاپوسن بیدی تمام | اجدی اوستنه در دار السلام
کمکه ترک کامرانی ایلدی | عارفانه زندکانی ایلدی
هر کمک مقصودی غیر اللهدر | خلقک مغبوضدر کمراه در
دوسک کل ترک عز و جاه قیل | کندوکی شایسته درگاه قیل
خوار ایلر کندوی جاه استیین | ترک ایدر دنیایی الله استیین
بیره اور خلق حب عز و جاه | تن پرست اولمکه یار اوله آه
طوتمه خلاف نفس ایله پایمال | تا اولاسین مرور آه اهل حال
کوکلک چوق حیله رام ایدهسن | نفسک مقهور و ناکام ایدهسن
هر کمک کم صدق بر صانع اولا | دنیی بر لقمهیه قانع اولا
صومیله عمرک کچور ای نیک خواه | مال قیدینده بولاسن تا نجات
نفس اوجنده قلور ایچنه هلاک | طوتمه قوالغه ایدهیم ای مرد پاک
تیغ خاموشی و تنهایی وجوع | نفس مهلکدر بولاره قیل شروع
هر کیم بو اوجنده غافلدر | نفسنک مغلوبدر باطل دورر
هم نمایندر انس ذکر الله ایله | همدم اولور دیوه قالور آه ایله
نفس طاعتده قتی کاهلدر | جرب و شیرین لقمهیه مایلدر

یاغ

عاقبت دنیای دستك سیم و زر   اوغلا هر بردم کم عمرک کچر
کم که ایلر آخرت ایچون عمل   هرگز ایدمز کارنه اننک خلل
آخرت قیدنده در پرهیزکار   مائل اولمز ماله الا خاک آر
غافل اولمه دشمنک شیطاندر   قصدی اننک دینله ایماندر
کلمه هوای نفس قوغل دنیاکه   آخرتده کره لرسک فایده

در ذکر حق گوید

ذکر حقه ای پسر مشغول اول   درگهنده بنده مقبول اول
ایرشور رزقک مقدر ایدو کیچ   فقرکی ایلر اوکنده ایچه هیچ
اول که یاری بینه سکه جان ویرر   یمه غم اول سکه آخرناه ویرر
مور وش یتر حبوب دانه جک   فاقه یاری مردسک مردانه جک
هر نه ویرسه کر قلیل و کر کثیر   راضی ها اللهده مرد فقیر
اتمه خلق اوکنده فخر قرکه چو طاق   بویله در چون عادت اهل نفاق
مرده اول عار اتمه خلقده   عارف اول فخره پلاس و دلقده
هر کمک کم قصدی نیکو نامدر   خاص صنعه انده روی عامدر
نیکونام نیلسون درویشلر   آجلر عریانلر دل ریشلر
کر هواوه هوندرسک دل یوزه   راه عشقه ایدوکی اچدکه جان کوزه
حوصله هر کم که دنیا داردر   کماه انده خدا بیزاردر

دوه قوشی کیبیدر نفس عنید   نه اوچه نه یوکه کوتورر اول پلید
نفس بد اول قوش کبی یوکدن قچو   برکه بارین باغ عمرنده صچو
بال اچوب اوچ دیرسک ایدر اشترم   یوکه کوتور دیرسک دیر طائرم
ال چکرسک ترک ایدب کوزینتی   ایرشو حقه بولورسک جنتی
رنکده لکش هر کیاه زهردار   طعمی آجی بوی ناخوش بی وقار
وقت طاعت نفس ظالم سست اولور   معصیت حیننده اما چست اولور
نفس قید بنده چک ویرمه امان   هر نه دیلرسه خلاف طوت همان
نفسه درمان آج و صوسز اولمادر   نفس اوزره لک اولور اولمادر
اور یولاری چک یوله اشتروار   تا که راضی [illegible] بنده کردکار
جانله طاعت یوکنه چک حضرته   سور ازاوه نفسک چقعن اوته
طاعت حقده او کم کروه چکر   لعنت و نفرینی هر یره چکر
چون قبول اتدوک امانت بارینی   باته ایلمه آنی یا حمایت یارینی
قانع اول روزی ازلده چونکر   چون بلی دیدک حقه یا نه اشکر
حین طاعتده او کم کسلاندر   حاصلی اننک همان خذلاندر
وقت طاعت تیزرو چون باد اوله   کار عالمده قمو آزاد اوله
منزلک چون دور در بار کران   کاربانده قالمه درویش همان
راه پر خوف در ای درکمین   جاه [illegible] ایله همین

هر کشی کم یوکی یولده چوقدرر — چکدوکی غمدر حضوری یوقدرر
لاشه جسمه بینی یوکلدن بارکی — یولده آسانه بولهسن تا کارکی
احتراز ایله بو یولده خوابده — راحت اورمسک اکر تو آبده
کیمه باقی قلدی بو دنیای دون — آنک ایچون کندوکی قلمه زبون

در خودپرستی کوید

زینت ایتمه باشکی دستارله — بر کوکلی یاپ مال و یا کفتارله
قلمینجه ترک عزّ و جاه وجاه — چیقه مزسک باشه مانند کلاه
کندو اوزین زین ایلمک ارلک دکل — تن پرستی کار سرورلک دکل
جسمه تقوی کبی اولماز هیچ لباس — وازکلی زینتده ای مقبول ناس
هر کشی کم کاری آرایشده در — دنیه نعمت آسایشده در
نامراد اولور اوله آخرده حبیب — بولماز اول شادی و عشرته نصیب
کندهٔ اوکمک عادت شیطاندر — کندهٔ اوکمز اوکه عارف جاندر
ویردی آدمه عزّ زین بهتر هم — اولدی لعین انکیچون الاجرم
آدم اولمشدر تواضع برله خاک — نار سرکشلکدن اولدی دردناک
بولدی آدم عزت استغفارله — اولدی شیطان خوار استکبارله
دانه هوشمکلره خوش حال اولور — خوشه کم باشی قالدورر پامال اولور

در ابلهی کوید

ورنه نسنه در فشانی ابلهک — ایدیم آیی که اولسون آکهک
کندو عیبین کورمیوب اوله بدکاه — غیرلر عیبینی کوزلر هرزمانه
هر کشی کم خوی بدخویلقده در — لاجرم کاری سیه رولقده در
بخت تحسین کوکلنه آب ایله اکر — بو عجبدرکم بینه ایلکی اومر
خلق خلقنده انکم زاردر — حق قتنده صنمه قدری واردر
خوی بد تنده بلای جاندر — مرد بدخو اخبث انساندر
کوریمز جنت یوزین مرد بخیل — پشه کبی اولسه پامال پیل
مرد بدخو صنمه کم انساندر — صورتی انسان ویر شیطاندر
مرد بدخو کوریمز جنت یوزین — خلقه رسوای ایلر ایچون کندو اوزن
بخل دوزخ اتشنده شعبه در — ویرمه یر کوکلکده اکه طشره دور
دارمه یانینه بخیلک ای جواد — چیمسون تا سکه ابله عاقلاه

در تدبیر بلا کوید

کر بلادن اولمق استرسک خلاص — چکر اول که بو ایکیدن ای مرد خاص
نقش دنیادن ایراغ اول یوزر — ایرسون دیرسک بلادن نیک کار
نفس اماره یله دنیا زینتی — اودی صلدی نیجه قوم و ملتی
کر اولورسه حرص آزه مبتلا — هیکاوه اوسنتوکه اوشر بلا
شونلرکیم کم اللرنده نقدی یوق — کمسه ده اولمادکلو یوقا خوف چوق

نفس دنیادن ترک ایت ای پسر　　کلمسون تا کوکلکه خوف وخطر
نیچه لر بو نفس الندن زار وزار　　دوشبن چاه بلایه قلدی خوار
نفس اوجندن نیچه نفس نامراد　　دوشدی دامه ایلدی ضیاد شاد
قوت ترک ایچون بولورسک نان اکر　　نعمت مالینه دوکه اکمه سر
احتراز ایله دلازار اولمدن　　استمز سک کوک دلازار اولمدن
کی صقین کوکلینی یقه کمسنک　　یقمه شونارکو کلک تا کیم سنک
یازلوق اوستنه دلا اکمه دده　　بی دونا دارضلق ای وجه حسن
حقه یوز طوت غیر یره امید کس　　کیم اودر دوشمشلره فریاد رس
کوردولر سن تواضع وکنج وغنا　　کیر قناعت کنجنه دکی عبا
کیمکم ابخند وکینه واربم عذر ییه　　یازیغی ایتمه وار سن خصمله

دراحوال صفت عقل

کمده کیم خوش عقل ودانش واردر　　چاره جیز یرده قمو بی زار دور
دونا اهله اشیین احمقلر　　ناسزایه ایلک ایتمک استمز
اولمغن بر کار عقلک واریسه　　خفت اتمه ساکه عقلک یار سه
هرکم اوله اهل حلم و پاک دل　　پادشاه دربتنه سیدر انوک ادا
اجرنی بر ایده نوک ناه ونمک　　سنده بیلورسن نه لازم بیم دیمک
واریکن قدرت الکده ای جوان　　قومه خلقه لطف واحسان ایت همان
کمکه وعظ ادرت اولمز استوار　　نیجه قلسون غیرلر آنکله کار

هرکیم اولور کند وسوزنده ملول　　غیرلر آندن نجه قلسون قبول
هر کیم خلوت ایچره اولا پابند　　اولور از یا بنیه انک هوشمند
اولیمه کوکلک آرزوسینه صقین　　قاچ خطرلو یره هم وارمه یقین
بی کمان اولدن نته ایلر اولر خلاص　　ایدهیم بر بر ایشت ای مرد خاص
بیو انکی خوفدر ازده الجلال　　استمکدر بیرسی قوت حلال

در تواضع گوید

کمر تواضع بیت قدر ای نوجوان　　دوست اولسون دیرسک خلق جهان
اهل دنیانی اوکنده اکمه سر　　دینک الدن کیتسون دیرسک اکر
هرکمک دنیایه حرص وار دور　　بی کمان انده خدا بیزار دور
مال ایچون مدح اتمه دنیا وارنی قو　　جیفیه میل اتمه کلب مردار قو
مرده دیلر اغنیاء روزکار　　زنده ایسک مرده لرله اولمه یار
سیم وزر دستکده نیجه دوار طوت　　مال ایچون کوکلک یتر طار طوت
ای جوان ایم خدای یاد قیل　　حق رضاسن کوزله عدل وداد قیل
زنده طوت ذکر یله صبح وشامکی　　ذکر حقیله کچور ایامکی
بلکه ذکر حق اولر قده مونس جانکه　　باقی مازسن قبرکه ایوانکه
غافل اولمه بر نفس رحماندن　　احتراز ایت هر زمان شیطاندن
ایکم عاجزدولر سن آبرو　　ذکر حقی دوست بسیار اقو
ذکره لازم اولا اخلاص در　　ذکر اخلاصیله غایت خاص در

ذکر اوچ نوع اوزره در ای پاک دین   ایدهیم کوش ایله بر بر همین
عامه لر ذکریدر ذکر لسان   ذکر خاصه دلده اولور نهان
ذکری تعظیم کی بر عند در   ذکره لازم دستم حرمت دورر
ذکر خاص الخاص ذکر سر دورر   اشبو ذکری بیلمیه خاسر دورر
وار در هر عضو ایچون مخصوص ذکر   یدی عضوی شو یله بطال اتمه فکر
درت ذکری یار لقدر ذاکره   آنی ذاکر کوزله کزمه یوق یره
خوف حقده اغلقدر کوزه ذکر   باقمه حقده غیره ای ارباب فکر
کر قولق ذکری صوررسک ای جوان   استماع قول قرآن دور همان
ذکر دلدر حقه شوق و اشتیاق   اهل دللر قولیدر بالاتفاق
اولکه جهلده ایشی عصیاندر   ذکر ذوق قدر بلمز اول ناداندر
ذکر دلدر و آنی قرآن اوقوق   رغبت حرمتله هر آن اوقوق
نعمتی نه شکر قیل حقک مدام   شکر لازمده اولور نعمت تمام
حمد نه صد ایله حق ای جوان   کر دیلرسک نار خرمانده امان
ذکر حقده غیره دیر تمه لسان   ذکر دریا که ایشی زیرا هوان
هر کشی نه خوبدر بو چار چیز   جاه دولت دکله انی ای عزیز
بری بو در کیم اولاسن داد کر   هم دخی اهل هنر صاحب بصر
هم تقرب ایله خاص صبر له   خلق خوش طوم ایله کلکله دله

در خلق بد کوید

ای و یاوز خلق ایچینده چار چیز   وار در در دکله دیه یم ای عزیز
بیر یسی کبر و بری انک حسد   ایکسی اهر بنده زشت و بد
بری خشمین یوه ماین بری بخیل   الحذر بونلر ده ای مرد اصیل
غبن و غنده زرکبی کل پاک اول   خاک اولمزده اوکریم خاک اول
دستلره اولمیش همنشین   سعی قیل دشمنلرکه کورمه یوزین
حرصده نه کچ کل قناعت پیشه قیل   عاقبت اولسک کرکه اندیشه قیل
اسکی دشمن دوست اولمز آدمه   که خطا در ایلک اتمه هر کمسه

در مدبری کوید

درت نسنه در نشان مدبرک   ایده یم بنده بکا طوت خاطرک
جاهل و ناداننه و یر سیم و زر   مشورت اتسیدی نادان ایله ایدر
دستلر بینده هم اتمز قبول   اشته بو اسلوبه اولور بو الفضول
دشمنیده هر کیم که اولمز عبرتی   و آدر اننده جهانک نفرتی
مشورت هر کیم که ابله ایدر   آنی شیطان آزدرر بکراه ایدر
جاهله هر کیم که مال و زر و یرر   اژدهایه صنکه بال و یر و یرر
جاهل و ابله دستنه مال و تحف   یا کومر ییر یا ایلر تلف
دستلر بینده اشتمز ابلهانه   پند و یرسک هندرر یوزینه هماه

بو زمانک طالبی ایسه نوجوان ابله اولمه عیبنی آل انده جوان
وارسه کر اکهکی جبا آروه مدبر اولمه کی صقین اوبا آروه

در بزرکی و اعتبار کوید

چار نسنه در بزرکی معتبر صورتا کوچک ولی بزرک خطر
بیری دردر بیری دشمن بیری نار کورمه سن خور بونلری ای کامکار
علم در بیری کی خوش زینت ویرر مقتدای ناس ایدر عزت ویرر
شعله یه کلسه قچن بر ذره نار سر بسر دنیایی اول ان یقار
علمی صقین آز کورب دتمه خور صحبتنده اهل علمک اولمه دور
آز کورب قدر دو که دردمانک دردی النده تا الارسی جانک
ای قلنلر جزوی ایچون علاج غافل اولماکم بوزلمق دردر مزاج
قدر مخالف قولنده طبع حذر دشمنی درسکی الاو دردیر
سو ینور آبیله آتش از ایکن خور کورمه دستم آزی ایکن
اتنی دشمن که بو اوفصتی کوره سیم یوزمده یوخنر صحبتی

در لجوجی کوید

او میده در نسنه وار دردر صاحبی انک النده زار دردر
خوش کچیر خلقیله زنهار انکه کوچه بو صفت مذمومدرکل واز کچ
کبروه قو بر بو دشمنلک قو کبر شیطان ایشدر ای نیک خو

کمکه کاهل اوله اول ناوان اولور مرد چابک کامل ایناه اولور
پینه کونج تکن کم پیدا اولور خلق ایچنده خور وهم رسوا اولور
خسیک یوو مایوب ایا رسکی دواه جوق نز امیر یرسن اخیده کناه
هر که کبر یله اوزادر کر دینه او شورر باشینه و آفر دشمنی
کسب و کارینه اوکم کاهلدرر کاو خود بیکی بتر باطلدرر
کمکه دنیا هوس وتن پرور درر اک آدم دیمه کاو خردرر
ورنه نسنه نوک بقاسی ازدرر انلر ایچین چوق ثباتی اولمزدرر
جور سلطان و عتاب دستان بیری واقفی دوستم مهرزنان
نه بقادر بونلرا ای نازک بر بیری کبی بیلر یو یورر تیز کچر
کوچه اولورزه بر ایکی دم مهربان جزوی الکسک کورسه اوزاوریان
شاه کیم قیلر رعایایه ستم خانی اولمایه باشنده درد وغم
کوا ایرسه دستنده خشم وعتاب تیز کچر ویرمه جواب ناصواب
اولمه ناجنسیله یار وهم نفس کو علاقی وارسه انیده کس
صحبت ناداه بلای جاندرر قرب ناجنس اتش سوز اندرر
طوتش اولورسه مرد ناجنس کوزکه قاچ اراقده بر یکا دندر یوزکه

در دانش کمال کوید

چار اشیا چاروه اولور تمام دکله و خاطره طوت ای مرد نام

عقلدر قوبر بو نور وآنڭ كمالی — عالمه ایدر شور علمنده جمالی

عقل ویرر علمه فرّ و مایه — بی عمل نیتله نه قیلور فایده

دین اگر پرهیز ایله کامل اوله — نعمتڭ اوزره شکر شامل اوله

کیمه کیم عالمده محکم دین گرك — زهد و طاعت پیشه و آیین گرك

نعمت ایچون شکر ایده بولور کمال — غافل اولانه ایدر لكو شمال

لقمه صونسڭ الڭ صوڭه فکر ایله — شکر قیل کیم نعمت ارتر شکر ایله

علم بی عقله همانه بر قالدر — علم بر مرغ عقل اکا بالدر

علمه هر کمکه عامل اولمدی — قالدی ناقص مرد کامل اولمدی

بی عمل عالم ندر ای پسر — بر شجردر کیم بولنمش بی ثمر

ور تدبیر رفتن گوید

چار نسنه وار کیم اولور قدم رواه — گلمکه امکانه یوق گیتدی همانه

هر قچن اوچه اغزدن مرغ راز — گیتدی ایرق یانكه اول اوغرماز

یای کبی آرد بجز اولمه هیچ هیچ — آتلی اوق دوندوکن گورمدیکم هیچ

ضایع اولن عمر آخی بویله در — گیتدی گلمك یوقدر ایرق شویله در

گولمسه دیرسڭ اگر خاص یله عام — بی تأملی سویله هرگز کلام

دیمینجه تیری خوا ممکن دیمك — یانه لازم بر دیوب غصه یمك

خوش غنیمت بیل عمری هر نفس — شول گذشته عمرده امید کس

کمه گندوده قضاره ایلمز — خار وحش طوفانه یولن بند ایلمز

عاقل ایسڭ قل قضایه ویر رضا — فارغ اول اندیشه ده حکم بلا

هر کم استرکم بوله امن و امانه — اچمدن اغزینی بهار اورسون هما

نقد عمری الده محکم طوت عزیز — کم اوکتسه بینه گلمز ای عزیز

صقله عمری خوب طوت ایسه فزار — حقده اول بوتك عطادر گورم از

خاموشی گوید

هر که خاموش اولمق اتدی پیشه سی — اولدی ایمن قودی غم اندیشه سی

کو سلامت استر ایسڭ ایسم اوله — ایلك استرسڭ سخی وخوش دم اوله

مرد لطف و جود ایله سرور اولور — نعمت ارتر شکر ایله برتر اولور

کیمکه خوش طوتدی سخیلر صیفتن — کیدر اکینه سلامت خلعتن

کم سخایه سعی ایدر سرور اولور — نعمتی شکر یله کامل تر اولور

کرد لو ایسڭ بوله سن امن و امانه — قومه الده ایلویکی خلقه تمام

کم که کم عادت اوله جود و کرم — اول اوله محبوب عالم لاجرم

کیمکه خلقه ایلك ایلر ای جوان — ایلویکی اوله گندویه ایلر همانه

ای برادر سنده محبوب اوله — سعی قیل صاحب عطا و جود اوله

یقسون دیرسڭ سنی نار سقر — قاچ بخیله یار اولمه قیل حذر

وره انش گوید

چار نسنه حاصل اولور چارده / بویله مرویدر اولوالابصارده
هر کیم انده صادر اوله چار کار / صکره نادم اوله اوله بی اختیار
رسوای خلق ایچنده خوار اولور / خلق تخفیف ایلیوب منفور اولور
کیمکه ایشی صوکینه قلمزسه نظر / آخر صکره پشیمانلق چکر
احتیاط ایتمک کرک هر کارده / سالم اولمق استین افکارده
کیم اوتندی کیچ ایدوب بطالتله / یقدی کندوده اتشی سوز آنله
اولکه بدخولقده دیرکاری انک / بندلر یوقدر یاری انک
اوتشوب سلطانله هر کیم قرشو دور / یا چقر سرده یا خوار و زار خور
شاه باغی اولوب اولمه روسیاه / شاهلر در دینده ظل الله
باشک قالدرمه کبر و عجبله / دوشمیه سن خوار اولوب تا کیم ذله

در شکست آدمی کوید

چار چیزده ایدر آدمی شکست / ایدیم بر بر انی ای حق پرست
دشمن بسیار و وام بی شمار / جور بی حد و عیال ناه خوار
وای اوله مسکینه غرق وام اوله / وای یار غصه و ناکام اوله
هر کیمک کیم دشمنی بسیار در / راحتی یوق دینده بی زار در
هر که عالم ایچره بی اشغالدر / راحتی یوق مضطرب احوالدر

در خطاهای آدمی کوید

چوق خطادر اما که دوروی ای پسر / که خطادر کله آدمی سر بسر
بری بودر کله ای خیر و لقا / اومه عورتدن صقین هرکز وفا
بری بدخوده ایله اصرار / اولمق استرسک جهانده سرفراز
صحبت اتمه که صقین صبیانله / دکمه یوزک صوینی عصیانله
درت نسنه در افزار حقده عطا / طوت انی کوکلکده محکم و ایا
حکم قرآن چار نسنه اوزره در / ایدیم کوشکده طوت مانند در
فرض حق یرینه اوله کتور / والدینک راضی قل یوکین کوتور
نفس شیطانله دایم قل جهاد / بر مراد وایت خلق سنده بوله مراد

در تیره شده عمر کوید

ار تورر درت نسنه عمری آدمی / زائل ایلر جاه و دولتده غمی
بیری بی انک خوب آوازی پسر / بری بر صاحب جمال عشوه کر
بیری ایمی اولمده یا مال و جاه / جاه فزادر بونلر ای روحه رواه
هر کیمک کاری مراد اوزره در / حالی خوشدر کوکلی شاد اوزره در
عمری اکسلدر کشینک بنج چیز / خاطرکده صقله آنی ای عزیز
بیرلکده برسی فقر و نیاز / بری یالکوزلق بری در بخدر آز
کیمکه مرده اوستنه ایلر نظر / ایدکورر عمرینه نقصان ای پسر
دشمننده هر زمان خوف و خطر / آدمک عمرینه ایدکورر ضرر

قورقمه اعدادن بر اوله يزدانله | قورتلاسن تا كه باشڭ وجانله

در نصايح كويد

پنج خصلتدن ايراغ اول اي پسر | مرد مقبول اولمق استرسڭ اكر
سويلمه خلقه صقين هركز يلان | كم يلاندر رونقي يوزده آلان
اولوله اوتنلر اي جوان | يپرر اوررکنڭ وکنديڭ بي كمان
خلق الجنده بي حيا وبي ادب | يوزي صوين يپرر وكه نجب
يالانجي اولمه حذر قيل اي جوان | عزتڭ ايرشمسون ديرسڭ زيان
قرشولنمه اولوره صبر قيل | اتمسون تا سنڭ جوق قال وقيل
قيل مسخر خلقي نيك خويله | ديركلك استرسڭ اكر آبرويله
احتراز ايدسڭ بار اولمده | خلق الجنده الچق وخوار اولمده
قاچ خلاف اولمه خيانتدن اراغ | وار اندن صاكره هوا اوستي باغ
اتمسون ديرسڭ سني هيچ كمسه غم | كمسه حقنده صقين سويلمه كم
كور اسڭ اولماق اندن كين | قاچ حسددن اولمه هركز عيب بين
قيل سخا قادر ايسڭ اي بر وغني | ايلك ايله ياد ايدرسه كمسه سني
قيل تحمل كلسه بلا ومحنته | ايرمك استرسڭ عطا ورحمته
كمكه حالي خلقه ايلر مرحمت | بولور او حقدن عطا ومغفرت
يوزصوين اراتر بو بنڭ اشيايله | كل بوكم سعي ايله بير وآيله

هر كه كندو كارنه حاضر اوله | مرد كامل كارنه قادر اوله
ارتورر يوز صويني شانينه سخا | خوبدر خصوصا سخاوت بي ريا
آبرو اصلانه افزوده اولور | مرد ناكس بخل له ملعون اولور
كم كه خلقه ترحم وار ايدر | جمله نڭ مقبولي برخوردار اولور
اول تحمل اهل وصاحب وفا | تا كوزه كوكلڭ بوله حظ وصفا
راز دشمانڭ ولو اسڭ كر نهان | دستكڭده كي صقين اتمه عيان
ايلك ايله جقونه استرسڭ اوكه | المه اذكه الوكله قوماده كه
يرتمه كمسه بر حسن اي شيرونر | يرتمسونلر يرده كي ديرسڭ اكر
نفسه اويوب زشت بدكار اولمغل | اولور اولمز يره كندوكه مالمغيل
خلقه ايكنده دلڭ قلمه دراز | جڭ الڭ صقله دلڭ او شرفراز
شونڭكه كم قدري يوقدر اي جوان | زنده صنمه مرده بر آنى همان
كمده كم يوقدر قناعتده نشان | آنى طويرز شهها ما اي جهان
شولكه قانع بر كدا اور اي جوان | جوجه كلمز عيننه ايلڭ جهان
كو عدوڭ اوستينه بولوسڭ ظفر | كچ كناهندن آنڭ اي شيرنر
اول تواضع اهل وصاحب لطف | نيكلر صحبتني ايله طلب
اول تحمل اهلي بقمه خاطري | بوله سن تا كه مقام صابري
غافلي ترياق بيڭ اي پسر | زهر بيڭ آنده آنڭ قيل حذر

بحر زهده بولمغ استرسک نجات | قوم تریاقی کم اندن در حیات
صبر و علم و حلم و نور و لدرر | کبر و حرص و بغض و خصم قاتلدرر
فخری جدا اشلک ناه ویرمه دور | نانه ویرمک معنده جاه ویرمه
صورتی ناودانه ورمه کاهل اوله | کچ بو بنلکده سوزمه عامی اوله
اعتباری خلقه وایر نه دور اعتبار | سن کبی اندن بر آوچ غبار
هر برسی بر بلایه مبتلا | حفظ حقده اومر لو هب دوا
هر نه کلو عالم اولسک ای پسر | طوتمه ناداندن اوزک صاحب هنر

در صفت ابله کوید

در ناداننه ابکم عالی نشاه | صحبت صبیانه رغبت بازنانه
هر که اولا زشت خوی بد فعال | ور لکه ایت در لکی ای خوش خصال
هر که بدخو در اگرچه زنده دور | زنده صنمه سن انی کم مرده دور
هر که سویلر جورم وعیبک یوزکه | یار صادق بیل سن انی اوزکه
هر کم اوله ساکه ای دل راهبر | دیر انک بولنده سنده جاه وسر
اکله قدرین عاقل و دانا لوکه | اوله عیدم المثنی همتا لوکه
سعی قدر اتورمغه خلوه وصیا | اولمغ استرسک حبیب مجتبا
کر خلاص اولمغ دلرسک باردده | صقله حالک طبیب و یارده
ویرمه رازک طوتمه زنده الفتی | انما اوستوکه بلاو نکبتی

ایش کم آنه اشلمک شرعی دکل | قوا و فعل کلی همانه اوزلکسی
آنه کم ساکه خدا قلدی حرام | صاقن اندن کم اولا سن نیک نام
رزق بابن ساکه اجدقده خدا | قوم سنده شکرین آنک و ایما
نیک نام اولمق دلرسک ای اخی | تازه در اوله جوانه دوسخی
موتنده قاچوب قتی خوف اتمه هیچ | قورتلش یوق آیوق آخر ایرو کچ
قاچوب اندن بولمدی کمسه نجات | ظن زائل کبی در عمر حیات

در پاک سینه کوید

غدر غشده ایله قلبک پاک تر | کبن طوتمه بو ایکی خصلت بتر
کل طینته قدرت کردکارکه | طوت یوزک رحمت جبارکه
جمله نک محبوبی بدر خلق نیکو | قومه خلق الده ای پاکیزه رو
کوکلک الچاق اوله کل ای خیر خلف | کم بو در آرایش اهل شرف
شول کشی کم شهوتی بندنده در | صورتا آزاده اما بنده در
ناکسی دولتده کورسک اگر | آچ اولورسک و آرب اکه اکمه سر
وارمه ناکس قاپوسینه اکمه سر | کوره کلک وقتنده صورمه خبر
دوزمه ابله کارنی ای کارساز | ایش بیورا که ویلمه اوغنه آز
ایکی کشیده صاقن ای هوش یار | تا که ایدکورمیه نکبت روزگار
هر که ناداندر هستیدر ایله حذر | هم عدوکم تند خودر ای پسر

قدر بلنده دشمنك کندوکه اراغ / تا ایره جاه ودوله حظ و فراغ

یاره تاد آغزه ینکیده دوار طوت / کوکلك انده صاکه وار سه وار طوت

درورست کفتن کوید

نرم سویله سوتیلکه سویلمه / کندویه خلق ایچره مذموم ایلمه

ویرمه المامه انصافیله اول / اشته دوش راه و اشته راست یول

بر رفیقین رفقله ویرمك خبر / جامه کیدر مکچه دریاسیم وزر

خشم یوتمق پیشه‌ء شاهاندر / خشم کاری صنعت شیطاندر

شو که بی شرم و شقی و شوخدر / اصلی ناپاك و وجودی بوخدر

بولمق استرسك ملامتده امان / اول همیشه همنشین صالحان

ایرمسون دیرسك اگر سکه ضرر / یاوزلرده ایراغ اول ای پسر

کمکه وار صحبت آهنکره / بوله شور البد قراسی بریره

مهمان کوید

شول کشیکم خدمت مهمان ایدر / کندونه شایسته‌ء غفران ایدر

کمکه مهمانه اکر یوزله بقر / یارین انده دار اولور نار سقر

اول تکلفده ایراغ اول ای جوان / ایرمسون مهمانده سکه زیان

حالوکه کوره یدر ایچور اکا / نه اوله آچ قلسون نه کوچ اولسون سکا

بر عطادر کم قونوم صلتی کریم / که صقین انده محجوب اولمیم

اکشی یوزلو خلقه مهمان اولمغل / واغ مهمان ایرك پنهان اولمغل

خانکه ایرهکرم مهمان خاص و عام / چکی اوکینه آز و چوق بنسه طعام

هرکه مهماننه اکرام ایلدیکیا / کندوسین عالمده خوش نام ایلدی

هونه وار آز و چوق ای پسر / رد وروش اوکنه چکی ماحضر

آچلر قرنن طویور تا کم خدا / جنت ایچره نعمتیله طویلیا

هرکه عریانه کیوره جامه‌ء / صونه حق دستینه رحمت نامه‌ء

هرکه عریانه برقفتان ویره / آکه جنت حله‌سی رحمت ویره

کوزله خلقك آچنی محتاجنی / استرسیسك کر سعادت تاجنی

هرکه کی اوله دولت بختیار / خیره سعی ایلر نهان و اشکار

ای پسر نانی بخیله صونمه ال / رنج اولور اوله آدم ایچره

نانه ممسکده اولور رنج و عنا / بلتکم نانه سنی اهل صفا

وارمه دعوت اتدوکلری یره / جایز انده قدرکه تقصان ایده

ایلك اومیدیر خسیس هونده / اوقمه ای غافل خسیس قد انده

هونه وکلو خیر قلسك اتمه عد / هونه کورسك اغ کورمه بد

[illegible]

احمق کوید

اوچ علامتله بلورلر احمق / بری اولکم یاد اتمز اولی حق

سوزنه اغاز ایلمه اکثار ایدر / اوچی اوکندودن رنجه زار ایدر

هم اولورکاهی عبادت ایتمه ده   لیک جست اولور قباحت ایتمه ده
اولمغه نادان والحق ای پسر   خالق یاد ایله هر شام و سحر
حق شول کم ذکرده غافل اولنه   دائما حقده احمق دیاهل اوله
امر مولاده جوره کورده نه   بورجنی ایله ادا اولمه دیه
مرد ایسک مردانه دیره ای پسر   باطن و ناداننه هرکز اکمه سر
هرکیم کورسیدکا جوق کورکورمه از   غیبه مشکلدر علم الهی بر فراز
کس قضاسی آسماننده سوزی   عقل ارمز اکا انده یوم کوزی
صونمه ال مال یتیمه اها عزیز   اولمه سن آزرکا روزی رستخیز

در خوردی آورده کوید

هشت خصلت خور ایله آدمی   ایده یم بر بر ایشت ای آدمی
بیدیسی اولورکه مانند مکس   اولمغه اوقنمدین مهمان کس
کمکه وار شول اوقنمدین یره   خور اولور یوزی صویی اوده یره
اولمه نادان اسله سوزم سویلمه   ایدی اوندن کتخذالق ایلمه
ایکی کشی سویلشورکن قلمه ایی   سوزلرینی دکله یا انده سوکش
جوکه بین ویزاهل عرفان اوکنه   ایرسه خجلت نواهوا آه اوکنه
سوزکه کوردکه کمسه طوتمز اکر کوش   اچه زنهار اغزکی اولغیل خموش
استمه دشمنده ای جوان حاجتکی   عرض حاجت دشمنه نه حاجتکی

الجاغه

الجاغه اصلنده طلب ایتمه وآه   خور اولور اسله سوز قلمه نگاه
عورت و اغلانیله اوین اوینا   کچمسون تا بونیکه طوق بلا
عورت و اغلانیله اوین اوینرکه   کندوکی خور ایلیوب حکیدکه اوکه

در فایدهٔ دانش اموز کوید

التی اعلاسنده وار ای شهریار   برسی آنک طعام خوش کوار
بری بریاری موافق یار جانه   بریسی برمخدوم نازک مهربان
وان شول سوزکم درست وراستی   نیجه دردینه ماننده در
عقل کامل ایله عقلک وار سه کر   عقل کامل ستون دنیاوکر (بسببو تون)
دشمنی جوق اولنه اولمه یقین   پیرکه نار جحیم ایتمه صقین
کمسه عیبین کوزلیوب کوسترمه کل   نه عیب هیچ کمسه اولمز شویله بیل
حاجتی مولاده استه ای پسر   غیرلرده ستنه یوقدر نفع ضرر
شاهلرده کندو مقصودنه   ایرمکه جوق ایلوادر عیبوده نه
نیجه جهد ایدر کامه ایرمیه   وآنی اول مقصودی مولا ویره
حقه مخصوص ایکه بو واوهیش   امدی الحکم غیر یده حقه یاپش
یا الهی قیل عنایت ایتمه رد   یوزسورر قاپوکه کلدم هی مدد
او ممه الحقده مروت کارینه   وافخ بد خوده ریاست کارنه
حقده اوزکه بنده نک یوق نامی   نیده لوم حق وار یکن غیری بری

كمكه خوف ايدر خدادن هر زمان   خوف ايدر اندن كلان نس انس وجان
يتلو سوزده اوكه ديلين بغلدي   يقدي شيطانك يوركين طغلدي
آدميلك اوقدر كه كذ آب وده   آنه نصيحت ايكه اول الابصاره
كبر وكذب وغيبت وحرص وحسد   در كبي حقده قلور انسانه رد

در ناراستي ملوكا كويد

اول ابكارده يوقدر دستلق   باقين اولمق سعيين اتمه چوقلق
آتش سوزاندر قرب شهان   راحت استرسك يقين كلمه همان
نه اراغ اول اوشويوب زار اوله سن   نه يقين اول طوتشوب نار اوله سن
هر كه كارنده كر اولدي وسط   عاقلانه ديو نور اتمز غلط
كاه اولور حق عاقلي دست قضا   جبر ايلر قرب شاهه بي رضا
قرب شاهه ايرشن تقدير ايله   چاه بولمز بعد تدبير ايله
انلركه حالي رجا و سيم در   چاره سي انوكه همان تسليم در
بنده ال ايمده كامي كلي تسبوح   راضي وحكم قضا در اهل صلح
هر كه ايلر ماله ايلر حسد   بوينينه وار آقرادي حبل من مسد
شول كه ابي اهل بصر كذ ابدر   حيله وكاري انك قلا ابتدر
كم كه كم اوجه دار اوعادت داره   انده هم بخت وسعادت وار در
خيراته خير بيهمنت ايدر   كندويي مستوجب رحمت ايدر

هر قچن كورسه ايلك عيبين عيان   خلق ايچنده اكه اجر اوله هان
هر كيم كورسك كه يوله چتوبدر   طغري يوله كوستر اوكي الفرش در
كل بوكو كه كندوكه كوتره اندوار   زحمت اوله هيچ فرقه زنهار
فارغ البال اولمق استرسك اكر   اشبو اوج اشيايه قيل دايم نظر
اول حكم قضاده چكمه سر   ثانيا طوت حق رضاسين معتبر
بيري بودر كيمسه قلما جفا   تا بوله اسن ايكي عالمده صفا
كيمده كم وار در كوزله عقد تميز   حقيقتجه ويره وير اي عزيز
قارشورسه اندوككه غيره ريا   اولميه كم اوله اوله مقبول خدا
كر عمل اولمايه خالص همچو زر   قلب اولور اولمز بهاسي واقدر
قدر تنكي بيته كه كل اي نام راز   سرفراز اوله سرفراز اوله سرفراز

آرزوكي نفسدن قيل احترازه صبر قيل اول صبر قيل اول سرفراز

در كرامتهاي حق كويد

حق كرامتنده اي مرد سخي   وار مي فتنه وار آخريدادين ايي اخي
اول اصلده ولكن كذب اتمه ده   هم صقين خلقه خيانت اتمده
هم كرامت خداده در سخا   مردسك صاحب سخا اوله اي فتا
قائم كم خور لقده كسب اولور   عوض اوله يا مال ايدر اننده بلور
خلق ايچنده كم رازك قلمه فاش   قابه يا ننده همدم ومحرم مباش
كمكه سني منع ايده خير اتره   همدم اولمه قاچه اوندن فرا تره

چارچیزده صادق ایرورسن یاد   تا سنی یقمایه دوزخ ایچره نار
عمر ایچره لذتیدن اوتسک دهرده   اوله حذر اوستنده چشم قهرده
خلق کوزوکه سالکه اویمازای جواه   چاره سی خلقه اویلمقدر همان
چونکه کوردوکه دستکه کورمز آه   انکیچون غصه بیوب قالمه یاد
ایتمه دولت پایه سینه اعتماد   عاقبت بیقر اینده تندباد

در دوستی گوید

هرکه شاها خلقله یکدل اولا   جمله مقصودی انک حاصل اوله
کمده کم وار پاک طبع و خوش نظر   اول اولور عالمده خوب و معتبر
هرکه بی مهر اولوب اوله جورکار   آز ایدر اکا وفا بو روزکار
غم کوننده شول سنکله بیر غم   شادلیک کوننده اکه ایلک اهم
هرکمکه یار ایسک روز فرح   یار غمخوار اوله اکا یوم ترح
چوق سکا دولت ویره اول متعال   دولتکده خیر کورسوه دوستانه
یار اودرکه بوکه دهرده یار اوله   نادره دشمنک بیله یا آنوب یاقله
معرفت حاصل قل ای جان پدر   تا بوله سن قدرتی حقده خبر
معرفت هرکمکه حاصل ایتمدی   کندوزی مقصودنه واصل ایتمدی
هرکه عارفدر خدایی بولدی اول   بو فنا ایچره بقایی بولدی اول
زینتی دهر ای یار مرد معرفت   اهل عرفاندر سزا بی عاقبت

کندو نفسنکی سعی قیل کیم بیله سن   پس حقی بولوب شکر قیله سن
عارف اولانلر اوله مردشناس   عارف اولماین دکلدر جنس ناس
عارفک کوکلنده در مهر و وفا   انکیچون دور اوله ایامی صفا
هرکه کیم معرفت ویره خدا   طوته کوکلنده اول حقی دایما
مرد عارف دنیه قلماز نظر   کندو کندوزینه ده خوزه قدر
دکلدر ای صاحب کمال و منزلت   یوق بلن در کندین اهل معرفت
دنیوی عقبایی خدادن غیری   چشم عارفده دکلدر ای خوش نسب
همه عارف بقای حقدر   اوله بقا فانی مطلق در
نیه بکزر ایدیم اوشبو جهان   شول دوشه بکزر کورر انی جوان
چونکه قالقوب ایچوده بیدار اولور   کوردوکی بلمز اندنه زار اولور
بینه بوینکی کیبی بیدار اولور   قبره نننه ایلتز وارث الور
وارثی ایچون یوقاریره جمع اتمه مال   خوفدن ایتی سوررکیم بس وبال
هرکمکه کیم نیک و خوش کردار وار   راه عقباده متاعی و یاد وار
بر کوزل محبوبه بکزر بو جهان   کندو کندو زینت ایلر هماه
قوجغنده خوب بلر اولدی   بکرا اما حیله و مکر و ریا
ایچوده بولور قتل جنین همان   اولدرر رحم ایتمیوب ویرمز اماه
غافل اولمه ای کوزل ای پرهیز   بوزه مکاره ده ایله حذر

ثابت اول کیم ورعده ایدر سر | کوکلسی کم اولسون معتبر
دین اوین اباد ایدر زیرا ورع | دین اوین ایتر خراب الا الطمع
کورع علمنده الدکه سبق | قالمسون برشبهه سنده غیر حق
پس ورعده خوف حق بیدا اولور | بی ورع اولان کشی رسوا اولور

در طلب دوستی کوید

شول که حقده دوستلق ایلر طمع | نسنه ایدرز اکه حقده بی ورع
اهل تقوی ترک شبهات و حرام | کو لباس و کو شراب و کو طعام
زاید اولانکده اولور حلال | اولور اهل زهد باتینده وبال
چون ورعله یاد اوله علم و عمل | حسن اخلاقله اولسون بی خلل
ناکهان ایلرسک ای بنده کناه | توبه ایله کیم قبول ایده اله
توبه قد کوردکه کناه بولدی وجوب | ایلدم توبه دیمک قلماز سود
کاه اولور اناپتدن خطا | عمره هم الدنغ یوق انده بقا

در خدمت کوید

قدرتک یتدکجه سعی ایت خدمته | تا اوکه ایره سن عزته
شول کشیکیم خدمت دواه ایده | آنک آخر خدمتن دوآه ایده
و آمنوه هر کمکه بغلر خدمته | ایرشور البته آخر عزته
هر که صالحلر ایچون خدمت قله | حق الکا عزت ایدوب حرمت قله

خدمت ایلینکی بری ای کامیاب | جنت اوله حساب وی عقاب
اهل خدمت اوله اخوانه شفیع | هم مقامی انلرکه اوله رفیع
نه قدر عاصی اولورسه خادم آه | کمدر انلرده شو ممسک عابد آه
ویره هر بر خادمه اوله متعاه | مزد و اجر صایاه وقایاه
خدمت ایچون هر که بغلر بور کمر | مغفرت باغنده اولا بولور ثمر
ای بر آور عزت ایت مهمانکه | جای راحت استرایسک جانکه
خوش یدر مهمان صالح آجله | اوستوکه تا باب رحمت اجله
هر که قونوق کوریجک اوله ملول | در اوله انده خدا وهم رسول
کوز یوموب اچنجه ای امره اجل | ایرشوب الور قالور طول امل

در قناعت کوید

اول قناعت ایت دایم ای پسر | کرچه اولمز فقر کبی تلخ وتر
هر سحر توبه و استغفار قیل | فرصتی فوت ایلمه تکرار قیل
قلمه یولداشک حقنده غیبتی | غیر شیطانه هم اتمه لعنتی
هر کونک باشنده تازه توبه قل | قوم استغفارده لکده متصل
کمده کم یوقدر شها خوف خدا | ایلده آنی قورقودر حق دایما
دستکیر اوله قدرتک یتدکجه سن | ایره سن مقصوده تا صاغ و اسن
عاریتدر الده بو اسباب و مال | هیچ بلورمیسن نولیسر ارته حال

عاریت اخوریرسن بوینه | کیدیرسن سن یری نه یرینه
حاصلک دنیاده انجق بر کفن | مال ایچون یا بوجه یانی یوینزه
حق یولینه ویرنلر اندر که سبب | یارین اولدر اوله حق زاد حبیب
از و چوق حقده هم اول راضی اول | حاجتینه حق انکدر راضی اوله
کم که کوپری اوزره بیت ایلر بنا | عقلی یوق دیوانه در آنی بوالوفا
دیلکدر ایوی دکلی حقده غنا | مؤمنه زیرا غنادر عین غنا
فقر درویش غنادر مؤمنه | مایهٔ ذوق و صفادر مؤمنه
معنی دشمندر اولاد و مال | اشبو دشمندر و قانه احتمال
انما اموالکم اولادکم | آیتی تصدیقه یتمزمی حاکم
مرد راهک عینینی کلمز جهان | وصلتی حقدر انک فکری همان
هر کمک صدق دلی صافی اوله | خرقه و لقمه انکا کافی اوله
اوکه ارتزمق دلر املاک و مال | ذوقی ایلمز سورر اول چکر وبال
بنده حق حقتی طوتر یوجه | دنیایه تقیید ایلمز عشه اوجه
حق یولینه وار که اوینه دولسک | مقصدی اقصایی کوزله فرصتک
کوردیلرسک کومه سن دوزخی | کلدی سخی اولدی ابر اولدی سخی
غصه دن بوللق دلرسک کر خلاص | اول جواد مرد و سخی ایدر خاص
اسخیا یوزنده در نوری ضیا | اسخیادر هم قرینی مصطفا

دوزخک اهلی کورمه کاردی یوق | ممسکک یری جهنم زاویی یوق
اهل بخلک پیشه سی تلبیس در | دوزخ ایچره همدمی ابلیس در
کوریمز ممسک بهشتک یوزینی | بر اکا اما کی بخل کوزینی
اهل کبر و بخله دوزخدر مقر | رحم ایدر میسین قوی فی نار سقر
ای پسر کبر و حسددن دور اوله | لطف و جود حلمله مشهور اوله
اوله تواضع پیشه صاحب وفا | اوله سن تا عالم ایچره مجتبا

چار نشانه خصلت شیطاندر | دور اول اوندن که اول احماندر
کلسون قاچ بانکه اهل نفاق | کم نفاق اهلینه دوزخدر یتاق
اوچ علامت وار منافقده عیان | سکه ایلدیم بر بر بیان
وعده سینه دایما ایلر خلاف | سویلمز طوغری نکم کم کذب ولاف
ایلمز هرکز عنایت مؤمنه | دایما ایلر خیانت مؤمنه
هم منافق وعده یه قلمز وفا | صورتنده هم انک اولمز حیا
قد منافق یرینی زیر و زمین | خلق الذنه قورتلوب اولسون امین
مکر ایلدر منافق آدمه | دشمن بیری بیرینه عالمی
خلق بیری بیرینه دشمن ایدر | کوکلنی انکله شاد و خوش ایدر
ای پسر ایله منافقدن حذر | اور منافق باشنه تیغ و تبر

کم نفاق اهلینه بردم یار اولور اوغرایوب دردنه بر بیزار اولور
خلق اوپوب دریسک بالاتفاق سوریانکدن درسون اهل نفاق
متقی‌نک اوچ علامت واردر متقی مردی وری غفاردر
دلن استرسک اکر ای متقی کلسون یا نوکه سو ایله شقی
اهل تقوی سویلمز هرگز یلان طوغری یولدن چقمز انلر ای جوان
اهل تقوی چوق یمز خواه حلال کم اولور یانمز چوق ایکن وبال
متقی اولان کشی ای نیک نام شبهه لقمه یمز نیجه حرام
کمنه کم اوچ دراو خصلت واردر اهل جنت هردم هشیاردر
قدر بلایه صبر و شکر ایت نعمته دوشمیه‌سن تا بلا و فرقته
روز شب هرکمکه استغفار ایدر حق انی جنتده برخوردار ایدر
شول کشی کم اوله خوف خدا حقه استغفار ایدن اوله دائما
هرکمک کم پیشه‌سی عصیان اوله اوله قجن شایسته غفران اوله
خالی اولمه هرگز استغفاردن غافل اولمه صقین قهاردن
تا اولکه ویرمکی سن بیله قل خیر و احسان شها دورنده قل
کندو الکله ویریسک بر درم بیری بیکه کچر ای صاحب کرم
هرکم باغشلسک ایتمه رجوع اولدرر کرسنی فقر ایله جوع
اوله ایکابکرز کم بیر و چقارر هونز آنی یمکه کیمنه وارر

رزق

٢٤

رزق و مال ... ای پسر کیمنی بی کیمنی احسان ایلدر
شاد و دنیا چوق سوالر غمدرر دوزکی اردی انک ماتمدرر
حقدن امید بزه لا تقنطوا کی خطادر بیزه کلمک ای عمو
استمز بزده خدا شاد اولمغی غصه‌ده عالمده ازاد اولمغی
سجن مؤمندر بو دنیای دنی جای راحت بی صنورسن انی
رحمت مولایه طالب سک اکر محنت و درد و بلا چک ای پسر
شاد اولورسک فضل حقدن بیجهان دوا بیک دنیا ایچون اولورسک خطا
شاد اولق استرسک ای صاحب فطن قچمه عالمده بلا و غصه‌دن
دنیده هرکمکه بی اندیشه‌در ایرجک باشینه آخر تیشه‌در
سن نه کلدوکم و جوه ای پسر فکر قل آنیده مرد ایسک اکر
بو عکس وار ایلدی مولا سنی اکه لایق قانی خدمت واسنی
کل بر و کل بنده معبود اوله هر زمان صاحب حیا و جود اوله
خواب و خورده هر طوت ایاکم زنده قیل ذکر ایله صبح و شامکم
ای پسر کل آزیی و آز اویوبی کم بو دنیاده مروح خوبی
اویومق قرب سحر هم قرب شام اهل حق یاننده مکروه و حرام
ضبط ایدوب نفسن یکنلر شاهدر نفسه تابع کمسلر کمراه‌در
نفسه اویمه باشنی کس بی سرایت نفله دایم جهاد اکبر ایت

نفسه اوین دایما رسوا اولور   عاقبت دوزخده اکا مأوی اولور

طوتمه خلافی نفسی قل زیر و زبر   بونده اوزکه طاعت اولمز ای پسر

نفس کلبکی کسوب تشمه ای شیر نر   کورمک استرسک رهٔ اسلام کر

نفسه پیدا اولمز پشیمان دیمکده   هدم اولمز آکه ایمان دیمکده

آدم اولمزدنیده خودبین اولن   دایما خودبین دور غمکین اولن

اهل حکمتدن بیدر ای شیخ و شاب   کولکه کنتنی اوره سنده قلمه خواب

قلمه هرکز ای پسر تنها سفر   وار دورور تنها سفرده چوق خطر

کیجه مرآته نظر قلمه خطا   کوندوزین آیینه یه باقمق روا

خانه کم تاریک و تنها اولهم   اولمه آنده یالکوز بصمه قدم

دوه قاتار کورسن اولمغه قطار   وارمه اناره آره سینه زنهار

کر دیلرسک ارتوره رزقک خدا   روز و شب مولایه قیل شکر و ثنا

کر دیلرسک عمرک ارته ای جوان   قومه خلقه ایلوکی الده همان

دیرسک دکلمیه یوزک صوی   ازکناه ایمه قومه الده خوش خوی

هرکم اوله فسق ایله عصیانده اور   عمر و رزقی کسر و نقصان اوزره اور

در بیان دروغ کوید

اکلور کذب ایله رزقی آدمک   ای برادر آجه یالانه قمک

فقر ویرر خواب بسیار ای پسر   چوق اویومه آمدی زنهار ای پسر

دوشکده ایچنده شوکم عریان یاتر   رزقنه نقصان ایره خبردار یاته

کم تبول ایلیه عریان ایکین   غصیه ایرشه اولا خنده ایکین

کر صیچرسک آیغ ناه یاره سن   بر کونه اوله کوره سن قاره سن

هم جنابتله یمه هرکز طعام   کم بونی معقول کورمز خاص و عام

هر کیجه هرکز سپوره خانه کی   اکدرسن رزقکی و دانه کی

کر ضروری سپورسن لربیت و حرم   قاپو اردنده طوته سپورندی هم

اولوکی چاغرمه هرکز نامله   قل خطاب انلاره لطف و تامله

هم خلافه بیرک قلمه تراش   یاره مز هر طوته سوزم غافل مباش

بولدوغک چوبله دشک قورچه   خور اولورسن طوته سوزم چوق سویله

یومه هرکز اللرکی خاکله   سعی قیل یوماغه آب پاکله

استانه اوزره اوتوره ای پسر   رزقه نقصان ویرمسون دیرسک اکر

جامه کی اوستکده دیکمه ای جوان   عیبدر انده صقین هر زمان

دانکله سلمه یوزکه ای پسر   ایرمسون فقر و بلا دیرسک اکر

چقمه بازاره چوسک کیج کیج   فائده یوق ورجهانده غیر هیچ

اوقورور داخی سوینه جواغ   قوقوسنده کم خراب اولور دماغ

شانه کی کمسیله قلمه مشترک   شانه مخصوص اولملیدر خوش ترک

استانه اوستینه یاتوب قومه سر   محنت فقر ایرمسون دیرسک اکر

هم كذا اوده صقيين اي محترم   يانه يارة اتمكه صايه درم
فقره باعث در اولاردة المه ناه   طوغ سوزم اسله بني اي نوجواه
خانه ده در ايت اور محك اغني   ارتوراسن تا كه بال ويا غني
فرجكي اندانه ده اتمه فزونه   طوليه تاغصه ده بغوبكه خونه
واريه كو قدرتك اوليه بخيل   كوزله محتاج ايا قدر جليل
سخنلق ايدن طادله صبر قيل   ويره نفه انبساطي ضبر قيل
انجنوسك سخنلق وقتنده كو   اولمزسن صابر نيده اي پسر
صونه دستك دامن نا محرمه   هو شيمه سن تا بلاء معظمه
بلدر رسك رازكي نا محرمه   فاش اولور البته آخر عالمه
كنذو رازكي اولورسه اكر   كنذو كه واخ ديه ايله حذر
مهر ازاولمق استرسك اكر   كس طمعده كوكلكي اي جانه پدر

در بيانه فاسق كويد

داور فاسقه اوچ در كو خصال   ميل ايدوب فسق وفساده ايلر آل
انجدر خلق جهانه متصل   خير قلمز كمسيه اوله بد اصل
هم شقه اوچ علامت وار دور   هم حرامه ميل ور غبت وار دور
بي طهارت يوريوب نه وقت اولور   غالبي كورسه قچر مانند غور
كلك عذانه قبرده انديشه قل   قل طهارت ايكم هم پيشه قل

همنشين اولسون سكا اهل علوم   يا قسمون ور سك سيني ناري سموم
كنذوكي مدح اتمه زنهار اي جواه   هم صقين هر كز ديمه كمدر فلاه
كاه اولور اول خور كوره كلي فلاه   مرد حقدر عينه كلمز جهانه
كبر اولورسك مغفرت كنز اتمه زر   قدرتك يند كچه محتاجينه ور

در بيانه بخيل كويد

اوچ علامتله بلينور هم بخيل   ايدم يم كوش ايله يد بر الخليل
هر قچن سايل كوره ترش اولور   وتره يوب مال اوستنه لرزان اولور
هو قچن ايدن الكي بر آشنا   قاچوب ايلر ايرقه مرحبا
كمسيه خونده ايدمز فائده   جمع ايدر اتماكه مال زائده
زشت رو ده ديلمه زنهار كام   خنده رو ده كورمه اولا اي همام
سخن واجد اوچ علامت بولمشم   سخن واجاننده ملامت بولمشم
قاچشم اكلر يا ننده لاجرم   ايرمسون ديو واورو والم
والا ايدضعيف اول ستم   قانع اولمز آزو چوغه لاجرم
سخن وال پند ونصيحت اسلمز   پندي خوب بد طبيوع اسلمز
لكمده كم يوق خوش اولوبحسن وحيا   عوض حاجت ايليوب وار ماكا
اهل دنيا مرده دو معينه هب   خير اومق مرده ده زنده عجب
مؤمن محتاج كورسك هو قچن   حاجتن ايله روا اي بو الحسن

ای فقیر و ناتوان و نامراد شاهلرده استه استرسک مراد
اولمه خرم دشمن ایلسه وفات باقی قلمز کمسه زیرا حیات
چونکه کوردک دشمن اتمش رحلتی حاضر اول سنده همان قو غفلتی
صبر قلمز سک اکر وقت بلا صابر و شاکر دیو بیورمی هیچ سکا
مرد شاکر اولور ای میر و گدا یوز چویرمز نازل اولورسه بلا

در سیرت درویش کوید

فقرله فخر ایلمز سک ای عزیز مرد حق دیمز سکا اهل تمیز
فقر فخری بیوریدر اول رسول سن روا می اولسن انده ملول
اول جهتدندر که وار قدر قبول حرمت استرسک خداده اول جهول
بندن خدمتله عقبایه ایرر حرمتله قرب مولایه ایرر
کمده کم موجوددر کنج و خلاف او مسعد اول صبرده عالمده لاف
هر بلایه صبر قیل ای مرد کار صعب اسان اولور هر صعب کار
اهل تجرید اول دلرسک کو صفا اهل تجریده یتر نان و عبا
ترک دعوی ایلمک تجریددر مرد کامل طالب تفریددر
اهل تجریدن شهوتی ترک اتمه در بلکه جمله لذتی ترک اتمه در
شول زمان کم شهوته ویرده طلاق اولرم اول که اهل تفرید اتفاق
کس اومیدی جمله موجوداتدن کل خبردار اول صفات و ذاتدن

خم

جمله ده نکجه حقه ایله اعتماد اولمسن تفریده تا مستفاد
ترک دنیا قلدلر سک آخرت قو لباسن کی بلاسن مسکنت
کو میسر اوله سالکه بو مقام صاحب تجرید اولمسن والسلام
حقیقتدن عقباده الیورسک اکر اکله دک تفریدده اشته خبر
کل فخر دک قبول ایت فقر اول دکمه بار او کنجه اوجه کره اول
اهل کبر و عجب غرور ای اولمغز طالب دنیا و کلاب اولمغز
اتشه یاقمه یانمز انکشت اولور جامه‌سی یاخود سیاه و زشت اولور
شو کله عطار اولور بردم قریب قوقوسندن الور اول لابد نصیب
همنشین صالحان اول ای پسر فاسقک یانینه وارمه الحذر
قلمه ظالمده یکا میل ای جوان صنمه سن ظالم سنی خلق جهان
ظالمه هرکمکه بردم یار اوله حاشا لله اول برخوردار اوله

در حق ظالم کوید

قاچه یانندن اهل ظلمک ای فقیر سالکه کم دیو وار او یانز ناده کیر
صحبت ظالم همان آتشدرر عالمی احراق ایدر سرکشدرر
مرد صالح صحبتنده اولمه هر تا ایره جان و دله ایمان نور
کل صلاح اهلینه یار و همدم اول خاصلر له هم جلیس و محرم اول
راه شرعی قومه الدن ای جوان بارگاه حقه اندن اول روان

اولمه باطل حقی قیل وارام طلب　　اوله کم ایریشه هر کوزه حق رب

راه شرعیدر صراط مستقیم　　چقه بونده اولمه هر زخده مقیم

آدم ایتمه راه شیطانه وه یکا　　کلدی قوم بص راه رحمانده یکا

مرد راه حقسک ای نوجوان　　قالمه حقده امین اولمه هر زمان

نفس بدخونک خلافی اوزره اول　　بولمشسن ایمانکه ابلیس یول

نفس شیطانه اولورسه کم قرین　　تیز چیقارر آنی بنده اول لعین

در کر امنها حق کوید

حق کو امانتده ای صاحب حیا　　هر نفسده وار اکا اولمز بها

بر یی طوغری سویلکدر هر سوزی　　بر یی احسان اتمه حفظ ایده اوزی

بر سی حفظ امانت اتمه در　　جمله کاری بی خیانت اتمه در

کمده کیم موجود اولا اشبو چهار　　بلکم اولدر مؤمن پرهیزکار

هر ستکم اولا زینکار ای پسر　　جک الوکا اول هر سنده ایله حذر

هر سی صنمه هست اولمز با اخور　　طوتمه شاه کلدی بوسوزی قاتی خور

بر توانا کم ایده منع زکوة　　عمرکا اولدیقچه انده بولا نجات

مال الجون هر کم سنکله اوله یار　　یار اولمز سکه صاقین زینهار

شول کشی کم کوره کا آنی یر ربا　　قانوکا الجکده ایدرسی اوله آبا

قلمه انکله سلام و مرحبا　　اولمه یاقین هیچ ار اقده مرحبا

وآره

اولدکیم سعدی ووراوله هم ورنج

وآره حالن صوره بیمار اوسته　　بیزه سنت (اول) ورور وار اوسته

قنده بر صوسز کورر سک آب ویر　　قدر توکا بی تر ایسه جلاب ویر

قل یتیمک کوکلنی شاد و فرح　　هر اوله تا کم سنده هم ترح

بر یتیمی هر که کریان ایلیه　　کندوبی هر زخده بریان ایلیه

هر که بر حسته یتیمی شاد ایده　　جنتده ایچره قصرنی آباد ایده

هر که اسرارکا سننک ایلر عیان　　قاچ یاننده سن انک ای نوجوان

قل یکتلک وقتی پیره خدمتی　　بیر لک وقتی ولوسک عزتی

هر ضعیفی کوریجک قیل مرحمت　　حضرت حقده ولوسک مغفرت

بیمه هرکز طوقلوغ اوزره هم طعام　　اولمیسن کو کسلکه (علتیم) قلبک ای غلام

جوق یمکده حاصل اولور جمله درد　　عاقل اولن جوق یمز ای نیک مرد

نیلمز راحت صوو بی شوم مرد　　اولا و فاسز کافر مذموم مرد

قابه منافقده ایلاغ اوله ای پسر　　ایرمسون تا کم سکا انده ضرر

قلبک ایچره اصمک قوت حلال　　صافی ایلر دیننی مانند زلال

اولکه دایم اکل ایدر مال حرام　　قلبی جمعنده انوکا اولور تمام

خویش خیشاته خاطرینی صوره وار　　تا که عمرکا ارتوره اوله کردکار

هندرسه اقربا ده هر که رو　　اکسلور عمری و بولمز رحم او

هر کم اوله ترک اقارب ایلدی　　جسمنی قوت عقارب ایلدی

نه قدر بد اولورسه اقربا — قطع رحم اتمه بدر اي فتا
اقرباسنه شوكم بيلمانه در — دينك نانى انك افسانه در
مروتك اولدر ايشت اي نيكخواه — اولا خوف خدا اور هوز آه
كمدر دوستك اگر مردی خدا — تنك دوست ايكن قلنلر درسنجا
دوستك كل صحبت مردانه تا — ساكه دولت ايرشه فضل خدا
دوحقسك قلمه دشمنه كله — دشمنك عيبين دخی اتمه ادا
دشمنی قلمه دوستك كو هلاكه — قرشوسنده گزمه كلك اندن باكه
اگه كم ایلدكه چوق ظلم وجفا — دونوب انصاف استمك اندن خطا
راه ميدانه شولركم قويه پا — نفسه اويمه انلره ايرق خطا
ويرمه كوكلك مرادنه اي پسر — شوله سلامت يولني استرسك اگر
فقرا اهل حال الچنده اي پسر — نيه ديرلر ايشدم الغيب خبر
خلق الچنده اوله فقر وبينوا — ليك منعم كورنه اول صورتا
كندوه طوق كوستروبن يورر آج — كمسيه قلمز او عرض احتياج
كرچه اولور لاغر وسست وضعيف — ليك طاعت وقته جست ونحيف
كوكلي بر كرچه الي بوش اي جواه — كوسترر كندوده ترازو هاكراه
غافل اولمه ياد قيل الله تك — وارمه باطل يوليله كوزله راهك
كولمه قاتي كريه ييرسندر جهانه — اچ كوزك اي دوست يوم اغزكه جهانه

حصله

حصله هو باكه يلمه خركبي — بكله ييرك خدمتك كوراركبي
اويمه اوغلانه وكل سن اي پسر — اويمه شيطانه سوزينه ايله حذر
ياردم اتمه نفسه عصيانه اتمه — باقمه ويروب عمر نقصانه اتمه
وارمه تهمت ييرينه بصمه قدم — طوغري يوله قومه اي فرزند دم
ايمين اولمه وارسه كر دشمنك — بی ستوه اوله هم اوصالمه تنك
صالمغل فسق وهوا راهينه آه — اولمه شيطانه كولنج اي پاكزاد
زاد اوله كور قلورسك كر سفر — يوله كم بصدوكه يورب ياد اتمه سر
نفسكه سعي ايله با مال اتمكه — زركبي قلبك يقوب قال اتمكه
فكر قيل حقك عذاب وقهريني — كورمك استرسك بهشت ونازيني
جمله مؤمن راه دوزخده كجر — يارده شوريده بينده كولمك اي پسر
يولده المتدرر نادي سعير — اگه كوره كور ير اغلا اي فقير
راهده پرخوه بار يسه كر آه — واي بينده رحم ايلزسه مستعاه
امر مولاده جورمه كروني — اتمه دوزخه الچنده جاه وتني
جنت ايچره بولمق استرسك مقام — نيك خواه اوله خلقه شفقت قيل تمام
كودلرسك نعمتی دار السلام — كوزله محتاج وضعيف وير طعام
خوش طوترسك خسته كر اجله — اوستكه جنت قپوسی آچیله
بو وصيتله كم ايلرسه عمل — خوش كورر آنی خدای عزوجل

حقه قربت ره اوکه ای جوان کل بو نامیله عمل قل هر زمان

هر کمک یاننده بوکم خور اوله او قمزز رحمت بولوب مغفور اوله

بوکه رغبت اهل ایمانه کلور هم حقایق اهل عرفانه کلور

بو وصیته شولرکم هادر حق یاننده بیری یوق منفوردر

در ستایش این نامه گوید

کل برو ای طالب بند نکو کتمیون زنهار الکدن هیچ بو

قوی حمایل کیبی بونی قوینوکه صالح بولیه حق رضاسی بونیکه

پیر مرشد بویتر طالب لره شاه مردانه همتی غالب لره

کزلمش عطار بونده نیجه سر هر معنی جو بیلک هکانه کیر

بونده الملق سری غایت سهلدر فوقونده آلور اولکم اهلدر

باطنی معنیده المزسن خبر ظاهری خوش حاضر الدی بو یتر

حیف الکا کم بو نامه اولماینه بولوب اوقیمدر میه اوستادینه

کمکه بونده اوکرنه علم و ادب اوله محبوب جهان مقبول رب

بر الای بیچاره مجرم نه بهر یوز سوری قابوکه کلدکه قل نظر

ای قوهو شهنشاه سن دسترس بویی عفو که امرنه کمراهه بس

ویدیار تاریخ وی ای پروردکار

یدرم اشته نهصد و شصت و چهار

تم الکتاب المستطاب بعون الملک الوهاب

فی وقوع الفراغ فی الاوایل من

جمادی الاولی سنة ... و ... بعد الالف

من ید ...

